

variantă de interpretare, drama soților Silvestru se poate destrăma în sarabanda de lovături și contralovături, care ar situa, ca într-o competiție, pe primul plan pe spion și pe urmăritorii lui. N-ar fi fost însă spre folosul piesei, și aici stă meritul dinții al regizorului Petre Popescu, de a fi găsit cheia potrivită pentru a deschide — fără a forța — ușa către un spectacol în care ideea de bază rămâne aceea de a vedea, dincolo de competiția inteligențelor spion-contraspion, superioritatea punctului de vedere al lucrătorului din securitate, care nu uită, într-o impenetrabilă atitudine umanitară, că în joc sînt viețile unor oameni cinstiți în fond și utili societății.

Petre Popescu a găsit accentele juste și a cumpănit așezarea lor în pagina spectacolului cu pricepere. Petre Popescu își definește tot mai precis stilul propriu, un stil al sobrietății, al meticulozității profesionale, supravegheate de analiza lucidă a sensurilor și semnificațiilor, stil care-l recomandă pieselor de factură psihologică.

Spectacolul lui e echilibrat, desenat cu rigoare aproape matematică, nimic forțat, nimic ostentativ nu ne izbește. Cadrul însuși e sobru și economicos — aici are un merit și colaborarea dintre regizor și scenograful Victor Crețulescu, autorul unui decor sugestiv, alcătuit din elemente stricte, care fac trimiteri la un interior confortabil, elegant chiar, fără să împovăreze spațiul. În ansamblu, jocul actorilor e cenzurat, posibile excese temperamentale sînt reprimare, trăsătura dominantă de caracter a fiecăruia e precis definită. Eugen Popescu Cosmin punctează clar instabilitatea directorului Silvestru, slăbiciunea lui, posibila abdicare, nevoia de sprijin, deruta, spaima și, în sfîrșit, redobîndirea încrederii și tăriei. Marga Georgescu, interpreta soției lui, actriță de largă utilitate și utilizare în teatrul gălățean, aduce în scenă elementul stabilizator, tăria morală și puterea deciziei.

Foarte bun este Ion Lemnaru în rolul spionului, foarte bun pentru că face să răzbată, prin armura eleganței și impecabilelor maniere, profunda și definitivă putreziciune morală a personajului său, agresivitatea animalică, toate acestea cu o subtilă nuanțare. Într-un rol adiacent, Ioana Citta Băciu portretează cu mijloace ușor caricaturale chipul unei fișețe ușuratec dar nu lipsită de un fond bun. Lavinia Teculescu s-a mișcat stînjinită în baina personajului său, o soacră cu limbă ascuțită și atitudine decisivă, stînjinită pentru că actrița are evident alt „emplot”.

Maiorul Chelaru a fost interpretat în chip excelent, de excelentul actor Mihai Mihail, adică cu inteligență, farmec, umor, dezinvoltură. Corecți, în roluri mai palide, au fost Gheorghe Jipa și Dan Andrei.

V. M.

Catrinel Dumitrescu (*Swanewit*) și Mircea Crețu (*Printul*).

Teatrul Municipal „Maria Filotti” din Brăila

SWANEWIT

de August Strindberg

Să aibă oare și piesele un destin asemenea oamenilor? Așa se pare. Optată de mai bine de doi ani, de teatrul brăilcan, *Swanewit*, inocentă și încântătoare pagină din zestre mai puțin cunoscută a tulburătorului dramaturg suedez, a așteptat, modestă și ne băgată în seamă de nici un regizor, „marea întâlnire”. Și ea a venit! „Cînd am citit-o, am fost complet șocat. Mi-a plăcut dincolo de entuziasm. Pentru ce aveam eu în mine la ora aceea, am găsit piesa cea mai potrivită cu putință, în care puteam să mă exprim foarte bine. Mă interesa o poveste de acest fel, de mare puritate și de mare valoare umană, ceva frumos, limpede, civilizat, care să sune curat, cristalin și plăcut... Dacă mi s-ar fi propus să aleg între *Romeo și Julieta* și *Swanewit*, imediat aș fi luat-o pe aceasta din urmă. În clipa asta, altă piesă nu știu să pun. De ce? Sînt argumente complet sufletești și personale”. Evrika! Există, așadar, și astăzi, ca întotdeauna, în sinul tinerei generații foamea reală de puritate, de frumusețe, de romantism. Impotriva tuturor celor care nu ar vedea cu ochi buni această profesiune

credea, și împotriva tuturor celor care se încăpăținează să creadă că s-a spus totul despre iubire și lirism, că ele nu pot fi recomandate noii generații lirice decât cu nuanțe de ironie, și de „detașare”, proaspătul absolut de regie Alexandru Tocilescu vine să poftască tinerețea de orice vîrstă („Mă gândeam chiar, inițial, să pun o pancartă pe ușă, unde să se spună : „accesul publicului, care nu poate gândi ca la 17 ani, strict interzis la spectacolul acesta”“) la o lecție romantică de poezie și lirism modern.

Cei care vor să asculte *Swanewit* pînă la capăt vor rămîne uimiți de simplitatea cu care vorbește despre iubire August Strindberg, acest spirit îndrăzneț și contorsionat, care a deschis drumuri în toate direcțiile, pe care pășese azi cu dezinvoltură slujitorii teatrului modern. Scrisă în plină maturitate artistică, pentru „uzufuctul” moral și desfătarea copiilor săi, *Swanewit*, spre deosebire de celelalte opere ale lui Strindberg, pare să nu deschidă nici un drum. Ea pășeste încrezătoare pe urmele *Albei ca zăpada* și a tuturor basmelor închinată purității prigonite, orfanelor chinuite de maștere, al căror destin e împlinit de un prinț salvator. Eternul motiv al iubirii ca joc și ca izbăvire de rău capătă, însă, sub pana atinsă de geniu a lui Strindberg, valori aparte. Cuprins într-o schiță sumară a subiectului, conflictul între bine și rău, între dragoste și ură, alternează profundimi și nuanțe de o ciudată și stranie frumusețe. Așa cum cei buni — sub vraja răului — dezvăluie înclinații spre rău și cei răi sub farmecul iubirii își regăsesc, pentru o clipă, sub crusta cruzimii și a morții sufletești, urmele binelui de altă dată, parfumul inefabil al primelor iubiri. Surprinzătoare apare, în zona teatrului întunecat al lui Strindberg, marcată de misoginism, de psihologiile obscure, destrămate, încrederea profundă și luminoasă în puterea sentimentului. Jocul cu dragostea, cu viața și cu moartea al lui *Swanewit*, proclamă, fără echivoc, puterea iubirii de a învinge toate, absolut toate încercările grele, pînă și moartea. Odată cunoscută și alimentată cu sinceritate și credință, dragostea dobîndește puteri miraculoase : alungă misterul, împacă lumea, eliberează oamenii de povara blestemelor. Puritatea care nu îngăduie nimic străin naturii ei, și în mod implacabil preface în ea însăși tot ceea ce atinge, iată adevărul sublim al luminii pe care o radiază *Swanewit*.

Această lumină domină și învăluie, cu gravă poezie și grație, și spectacolul brăilean. Franchețea și forța expresivă cu care montarea lui Alexandru Tocilescu ne impune această lumină, într-o ambianță scenică epurată de orice element ce-ar putea aminti de vechile modalități și maniere de reprezentare ale feeriei, vine să ne arate cum se pregătește un tînăr regizor să săvîrșească „asasinatul” montărilor desuete în care, așa cum remarcă însuși Strindberg, își mai spun cuvîntul : „regiile ademenitoare, cu somptuoase decorațiuni care înșeală vederea și te fac să treci peste golul acțiunii, cu fai-

moase virtuozități care ascund, asemenea unei mantii de purpură, sîrăcia formei”. Atîns de „răul modern”, care propune artei drept scop unic exprimarea cu mijloace contemporane a vieții contemporane, Alexandru Tocilescu încearcă să deschidă, feeriei un drum nou, concordant cu spiritul și sensibilitatea contemporanilor. Ne place să credem că nu întîmplător, la capitolul zestrei profesionale a acestui tînăr regizor, din trei spectacole montate pînă acum, două sînt feerii. Mai șovăitoare, mai neîmplinită artistic în *Sinziana* și *Pepelea*, pe scena Casandrei, obsesia tînărului regizor de a ne dezvălui resurse de vrajă și expresivitate capătă în *Swanewit* o materialitate convingătoare. Conceput într-o formulă de musical modern, spectacolul poartă amprenta emoționantă a efortului de împăcare dintre două tendințe : îndrăzneală și disciplină. Fără pretenția de a fi absolut original în găsirea unor soluții, regizorul utilizează elemente ce ar putea stîrni reproșurile criticii de artă ; perdele negre, reflectoare care urmăresc eroii în sală și la balcoane, două baterii de jazz și fel de fel de instrumente lutoare de alamă, care sînt puse la vedere, pînă a începe să funcționeze ; scene în care eroii se tirăsc, aleargă, sar ca stăpîniți de demoni ; momente de ritual, cu luminări etc., etc. Tocilescu nu s-a schimbat, așadar. Desenul său vădește aceeași personalitate, înclinația spre o teatralitate evidentă, realizată cu mijloace de violență a auzului și ochiului spectatorului. Dar, de data asta, privirea critică e forțată să primească cu totul altfel utilizarea acestor soluții din arsenalul de mijloace devenite clișee ale teatrului modern. A intervenit binefăcător nevoia de ordine, logică și rațiune în utilizarea acestor soluții. Odată acceptată convenția am putut urmări, într-o desăvîrșită unitate și fără artificii convenționale, patosul iubirii. Gustul simplificării, simțul măsurii și sentimentul frumuseții, coeziunea intimă dintre teatralitate și lirism au determinat receptarea acestui patos cu emoție. Versurile lui Leonid Dimov, admirabilul fond muzical alcătuit din melodii de jazz, balade lirice, accente comice, compus și executat de tînărul Nicolae Alifantis, secondat de tinerii Dorin Nemțoiu și Cornel Răileanu ; baletul susținut cu grație de Ana Maria Pislaru ; scenografia de o simplitate uimitoare semnată de tînărul George Coulin, un covor de frunze roșii, verzi, galbene, cîteva bare metalice încrucișate în formă de raze, o canapea, o măsuță cu un trandafir alb, un dispozitiv în formă de cilindru, care la un moment dat se deschide brusc într-un imens evantai, au sprijinit în mod substanțial și expresiv concepția și fantezia regizorului. Am admirat această fantezie decantată cu discernămint, atît în gagurile puține dar pline de semnificație, cît și în amănuntele menite să caracterizeze lumea și atmosfera basmului, dar mai ales în conceperea originală a personajelor, în geometria și efectele teatrale, ale întregii montări. Pentru exprimarea într-un mod cît mai convingător a purității și lirismului, re-

gizorul a apelat la o croiană de 16 ani. Îl leva Catrinel Dumitrescu. Pedanții și răuvoitorii, în stare să spună sus și tare că numai o actriță experimentată ar putea juca acest rol, se pot declara învinși în fața acestei fapturi proaspete, candidă și simțitoare, care, datorită faptului că se urcă pentru prima dată pe scenă, joacă „curat” și fără pic de cabotinism și reușește să susțină cu o desăvârșită credință, dubla pledoarie (autor și regizor) pentru bunătate și omenie. Absolvent, de mai mulți ani, dar încă plin de avântul tinereții în înfățișare și spirit, Mircea Crețu a conferit Prințului aura cuvenită. Din rîndul „bunilor” s-a desprins chipul blind și ferm al Ducelui, interpretat de Ion Roxin. Foarte interesantă ni s-a părut viziunea asupra personajelor care fac parte din lumea „răilor”, care apar ca niște monștri înfîntători. Tendința de a descifra în fiecare chip frumusețea intrinsecă, dorința de a reliefa trăsăturile caracteristice, înzestrînd uritul cu frumos, s-a concretizat în câteva excelente portrete. În rochia ei verde de lamé, mulată pe corp, cu unduire de femeie-șarpe, cu spatele gol, Anca Alexandru ne-a convins cu temperament, cu voluptate, cu priviri fulgerătoare și gesturi feline, că e

în stare, pe post de Mașteră, să vrăjească cu o luminare, totul în jur, să terorizeze totul cu cruzime, să se înalțe la cer cu eleganță, pe un glob luminos, să domine întîmplările cu suplețea și precizia îmblinzitorului de lei. Foarte sensibil și foarte frumos realizează actrița momentul „umanizării” de o clipă al personajului. — evocarea primilor fiori trădați ai iubirii trecute. Pitorese, adorabil în susținerea beției și treziei Regelui Rigalio, în alternanța aparențelor și esențelor, aci bun și mîeros, aci crud și dur ca oțelul, Nicolae Ivănescu. Petre Cursaru (Meșterul grădinar) ne-a evocat plastic, învăluit într-un halou de poezie stranie, cu pași rari de balet, plantînd grațios și solemn floricele în podea, chipul semănătorului de discordie, apoi de dreptate. Se cuvine să amintim contribuția în câteva roluri mărunte a Elenei Gurgulescu, Carmen Roxin și Nina Hanu. Cei patru elevi din figurație și-au făcut și ei, după antrenamentul asiduă pentru execuția unor periculoase salturi și acțiuni fizice, mai mult decît conștiințios datorită : cu pasiune.

Valeria Ducea

FOTOCRONICA

Gabriel Iencec, Gelu Colceag, Mihai Perșu și Eugenia Flămînd în „Divertisment '74” la Ateneul Tineretului.

